

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 30

DOM
2016-05-06
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
26744-15

KLAGANDE

Djordjeta Johansson, 800315-9368

Ombud: Håkan Sjölander
Assistenterna AB
Arenavägen 41, plan 12
121 77 Johanneshov

MOTPART

Försäkringskassan
Processjuridiska enheten
103 51 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Försäkringskassans beslut 2015-10-06, se bilaga 1

SAKEN

Assistansersättning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver Försäkringskassans beslut och förklarar, med bifall till överklagandet, att Djordjeta Johansson är berättigad till assistansersättning.

Förvaltningsrätten visar målet åter till Försäkringskassan för förnyad handläggning och beräkning av i vilken omfattning assistansersättning ska lämnas till Djordjeta Johansson.

Förvaltningsrätten förordnar att bestämmelsen om sekretess i 28 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska vara tillämplig även i fortsättningen för uppgifter som lagts fram vid den muntliga förhandlingen inom stängda dörrar och som inte tagits in i denna dom.

Dok.Id 712033

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt	08-561 680 01	måndag – fredag 08:00-16:30

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan beslutade den 6 oktober 2015 att inte ändra beslutet som fattades den 10 juni 2015 att avslå Djordjeta Johanssons ansökan om assistansersättning med 70 timmar per vecka. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

Djordjeta Johansson yrkar att förvaltningsrätten förklarar henne berättigad till assistansersättning i sökt omfattning.

Försäkringskassan vidhåller sitt beslut.

Förvaltningsrätten har den 11 april 2016 hållit muntlig förhandling inom stängda dörrar i målet. Vid förhandlingen har vittnesförhör under ed hållits med personliga assistenten Irina Angellund.

Djordjeta Johansson har anfört bl.a. följande. Hon har både hörsel- och synnedsättning som medför att hon har ett särskilt intresse av att hjälp med ytterkläder och skor ges av en begränsad krets av personer för vilka hon har stort förtroende. Till följd av sin sjukdom har hon ont i kroppen och det är därför viktigt att den som hjälper henne har kunskap om och vet hur de ska hjälpa henne med att ta av och på sig kläderna. Härtill kommer att synskadan i sig förstärker den integritetsrubbing som föranleds av på- och avklädning oavsett om det handlar om inne- eller ytterkläder. Vid hjälpbehovet bör man utgå från den enskildes upplevelse av integritetskänsligheten oberoende av den fysiska förnimmelsen och således med utgångspunkt i den enskildes befogade intresse av att hjälp ges av ett begränsat antal personer. Hon har därför också rätt att räkna detta behov till de grundläggande behoven. Hon är stel i kroppen på morgonen och för att hon överhuvudtaget ska kunna komma upp ur sängen måste hon smörjas in. Detta har Försäkringskassan inte beaktat. Försäkringskassan har vidare gjort ett räknefel när det gäller

av- och påklädning av träningskläder eftersom det handlar om fyra moment som tar sammanlagt minst 1 timme och 45 minuter per vecka. Nagelvård tar inte fem minuter utan i enlighet med schablonberäkning 15 minuter. Vid badhuset har Försäkringskassan inte beaktat den tid det tar vid dusch efter badet. Att få hjälp med att sminka sig tar 2 timmar och 2 minuter per vecka, och även avsminkning tar tid. Hon har behov av hjälp vid kommunikation. Hon är blind och har mycket dålig hörsel. Kan hon inte höra måste hon få budskapet tecknat i handflatan. Det är särskilt svårt för henne i bullriga och stimmiga miljöer, som i kyrkan, ute på stan, på bussar etc. Tidsåtgången är svår att uppskatta men uppgår i vart fall till 7 timmar per vecka. Hon hänvisar till gällande praxis.

Försäkringskassan har anfört bl.a. följande. På- och avklädning av ytterkläder är enligt rättspraxis inte ett grundläggande behov. Djordjeta Johansson har inte anfört omständigheter som gör sannolikt att hon upplever hjälpen med på- och avklädning av ytterkläder som en fysiskt nära kontakt in på bara kroppen. Vid hembesöket framkom att hon klarar mycket själv. Hon kan höra och prata till viss del och tid för kommunikation beaktas därför inte.

Irina Angellund har uppgett bl.a. följande. Hon har arbetat som personlig assistent åt Djordjeta Johansson i nästan ett år. Djordjeta Johansson behöver mycket hjälp vid toalettbesök. Hon behöver även hjälp med på- och avklädning med bl.a. ytterkläder. Eftersom det gör ont när hon sätter på sig kläder måste hon få hjälp av någon som har kunskap om henne och som vet hur man ska hjälpa henne så att det inte gör ont. Djordjeta Johansson har inte förmågan att kommunicera. I t.ex. bullriga och stimmiga miljöer har hon mycket svårt att höra och att göra sig förstådd. I affären hör expediten inte vad hon säger och hon mår dåligt och får ångest av att inte kunna göra sig förstådd. Hon behöver då hjälp med att man tecknar i hennes hand eller skickar sms som översätts till ljud.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser anges i det överklagade beslutet, se bilaga 1.

Det är i målet ostridigt att Djordjeta Johansson tillhör personkretsen för lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Hon kan därför ha rätt till assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken, om hennes hjälpbehov avseende de grundläggande behoven uppgår till i genomsnitt minst 20 timmar per vecka. Frågan i målet är således om Djordjeta Johanssons grundläggande behov överstiger denna gräns. Försäkringskassan har i det överklagade beslutet bedömt att Djordjeta Johanssons hjälpbehov avseende de grundläggande behoven uppgår till 16 timmar och 44 minuter per vecka.

Av medicinska underlaget framgår sammanfattningsvis följande. Djordjeta Johansson lider av Ahlströms sjukdom. På grund av sjukdomen är hon helt blind och har en svår hörselnedsättning. Sjukdomen medför även andra organsystemstörningar vilket ger sammantaget mobilitetssvårigheter, aktivitets- och delaktighetssvårigheter. Hon har mycket svåra muskel- och ledsmärtor i rygg och höfter men också i käkleder. Hennes hörselnedsättning är progressiv och försämras gradvis. Hon använder hörapparat för sin kommunikation. För att kunna delta i samhället behöver hon bl.a. assistans som t.ex. behöver kunna syntolka men också vara behjälplig vid olika aktiviteter. Enligt underlaget har Djordjeta Johansson ett mycket stort kommunikations- och informationshandikapp.

Äta och dricka samt på- och avklädning av ytterkläder

I likhet med Försäkringskassan finner förvaltningsrätten att den hjälp Djordjeta Johansson behöver vid måltider och med att ta på och av sig ytterkläder inte är av sådan karaktär att hjälpbehoven ska ses som grundläggande behov.

På- och avklädning

Djordjeta Johanssons grundläggande behov för hjälp med av- och påklädning av inomhuskläder bedöms av Försäkringskassan uppgå till 3 timmar och 30 minuter per vecka och för provning av kläder i butik till 2 timmar och 30 minuter per månad. Djordjeta Johansson har anfört att hennes hjälpbehov med av- och påklädning uppgår till 11 timmar och 40 minuter per vecka, ombyte till finkläder till 50 minuter per vecka, samt provklädning i butik till 4 timmar och 10 minuter per månad. Med hänsyn till vad Djordjeta Johansson anfört om sitt behov av ombyte vid träning finner förvaltningsrätten det skäligt att beräkna ytterligare tidsåtgång för detta grundläggande behov med 15 minuter per dag, dvs. 1 timme och 45 minuter per vecka. Djordjeta Johanssons grundläggande behov av hjälp med av- och påklädning av inomhuskläder ska således beräknas till totalt 5 timmar och 15 minuter per vecka. Det som Djordjeta Johansson i övrigt anfört i detta avseende innebär inte att hon ska beviljas ytterligare tid för detta hjälpbehov.

Personlig hygien och övrig kroppsvård såsom nagelvård och insmörjning samt toalettbesök m.m.

Försäkringskassan har beräknat Djordjeta Johanssons grundläggande behov för detta ändamål till sammanlagt 12 timmar och 39 minuter per vecka. Djordjeta Johansson anser att hjälpbehovet är väsentligen större än så. Förvaltningsrätten anser dock att Djordjeta Johansson grundläggande behov får anses vara tillgodosedda genom den av Försäkringskassan beaktade tiden. När det gäller toalettbesök finner förvaltningsrätten att det inte framkommit annat än att Djordjeta Johansson i huvudsak klarar av sina toalettbesök själv och anser därför att den av Försäkringskassan beaktade tidsåtgången om 35 minuter per vecka är skälig.

Kommunikation

Försäkringskassan anger att Djordjeta Johansson kan prata och förstå när andra pratar med henne, varför någon tid för kommunikering inte har beaktats. Av utredningen framgår att Djordjeta Johansson kommunicerar med hjälp av taktilt teckenspråk och hörseltekniska hjälpmedel. Djordjeta Johansson har uppgett att hon har svårt att höra och göra sig förstådd i bullriga och stimmiga miljöer och bland folk. Detta skapar ångest och oro hos henne. Hon beräknar att tidsåtgången i vart fall uppgår till 7 timmar per vecka.

Förvaltningsrätten konstaterar att kommunikering med andra samt skapande och upprätthållande av sociala kontakter enligt praxis tillhör de grundläggande behoven. I det medicinska underlaget anges att Djordjeta Johansson har mycket små möjligheter att kommunicera med mer än en person i taget i tyst miljö med dubbla hörapparater. Blindheten och den svåra hörselnedsättningen gör att hörselnedsättningen ytterligare kompliceras då hon inte har någon som helst förmåga att läsa på läpparna. Tillsammans utgör detta enligt förvaltningsrätten ett mycket stort kommunikations- och informationshinder, vilket bl.a. styrkts vid vittnesförhören med Irina Angellund. Djordjeta Johansson har till följd av sin syn- och hörselnedsättning en begränsad referensram och språket som används i kommunikation med henne måste vara enkelt och konkret för att det ska fungera. För att hon ska fungera och vara delaktig i samhället har det stor betydelse att personer kring henne har förståelse för såväl vilken nivå språket bör ha som andra svårigheter i hennes relation till omgivningen. Enligt förvaltningsrätten visar därmed utredningen att Djordjeta Johansson har behov av hjälp av någon som känner henne och som hon känner sig trygg med för att kommunikationen ska fungera. Djordjeta Johansson behov av hjälp med kommunikering ska därmed ses som ett grundläggande behov. När det gäller tidsomfattningen anser förvaltningsrätten att den tid som Djordjeta Johansson angett, en timme per dag, dvs. sju timmar per vecka, får anses vara skälig.

Sammanfattning

Förvaltningsrätten har i det ovanstående funnit att det finns skäl att frånga den tidsberäkning avseende Djordjeta Johanssons grundläggande behov som Försäkringskassan har gjort när det gäller av- och påklädning samt kommunikation. Detta innebär att hennes hjälpbehov när det gäller de grundläggande behoven i genomsnitt överstiger 20 timmar per vecka. Djordjeta Johansson har därmed rätt till assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken. Hennes överklagande ska därmed bifallas.

Försäkringskassan har inte beaktat Djordjeta Johanssons andra personliga behov eftersom hennes grundläggande behov bedömts understiga 20 timmar per vecka. Mot bakgrund av att förvaltningsrätten nu funnit att Djordjeta Johanssons grundläggande behov överstiger 20 timmar per vecka bör det ankomma på Försäkringskassan att som första instans vid förnyad handläggning utreda och beräkna Djordjeta Johanssons totala behov av assistansersättning. Därvid ska Försäkringskassan således även beakta hennes andra personliga behov och i vilken mån dessa berättigar till assistansersättning. Det överklagade beslutet ska därför upphävas och målet visas åter till Försäkringskassan för förnyad handläggning och beräkning av i vilken omfattning assistansersättning ska lämnas till Djordjeta Johansson.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (DV 3104/1 A).

Daniel Wanhatalo
Rådman

Nämndemännen Margareta Hedström, Bengt Skogert och Annica Wohlin
Wottrich har också deltagit i avgörandet.

Britt-Marie Winqvist har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om

de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.